

ESTE PIAȚA MUNCII PRIETENOASĂ MAMELOR ȘI TAȚILOR?

Notă Analitică

Această notă analitică este elaborată de către Centrul “Parteneriat pentru Dezvoltare” și este posibilă datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin Centrului “Parteneriat pentru Dezvoltare” și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA.

CARE ESTE SITUAȚIA CU PRIVIRE LA NIVELUL DE RECONCILIERE A VIEȚII PROFESIONALE CU CEA PRIVATĂ?

Nivelul egalității de gen a scăzut în ultimii ani în special din cauza inegalităților de gen de pe piața muncii. Nivelul egalității este măsurat de la 0 (inegalitate totală) până la 100 (egalitate totală) în baza Indexului Egalității de Gen, care este calculat pe 6 subdomenii, printre care și domeniul pieții muncii¹. Astfel, comparativ cu anul 2009, nivelul egalității de gen pe piața muncii a scăzut de la 70 la 63.

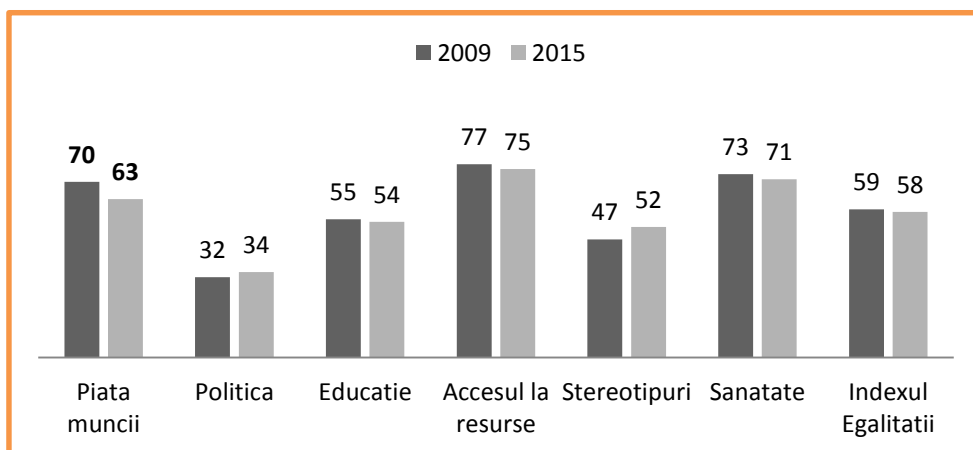

Figura 1. Nivelul egalității de gen pe domenii. Sursa: Indexul Egalității de Gen 2015, CPD

Pentru femei, reconcilierea vieții profesionale și cea de familie devine tot mai dificilă. Datele cu privire la rata de ocupare a femeilor și bărbaților care au cel puțin un copil de vârstă preșcolară indică o tendință divergentă – rata de ocupare a femeilor cu cel puțin un copil de vârstă preșcolară este în scădere, vezi figura 2. În 2014, diferența dintre femeile ocupate cu nici un copil de vârstă preșcolară și cele care aveau un copil de vârstă preșcolară era de 20%, una dintre cele mai semnificative diferențe, dacă ar fi comparate în context european.

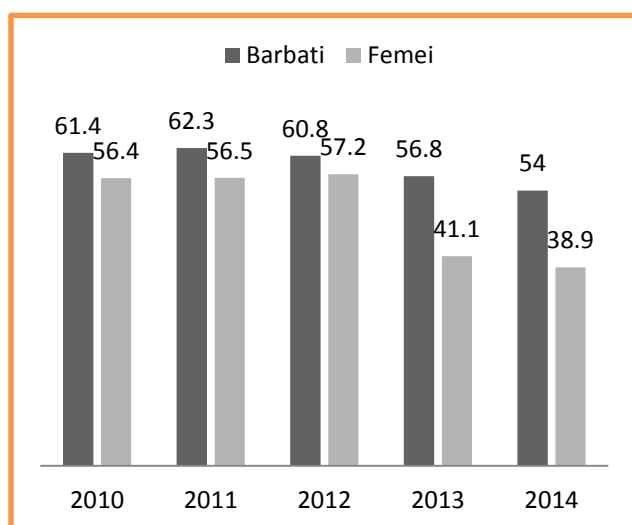

Figura 2. Ratele de ocupare a bărbaților și femeilor (25-49 ani)

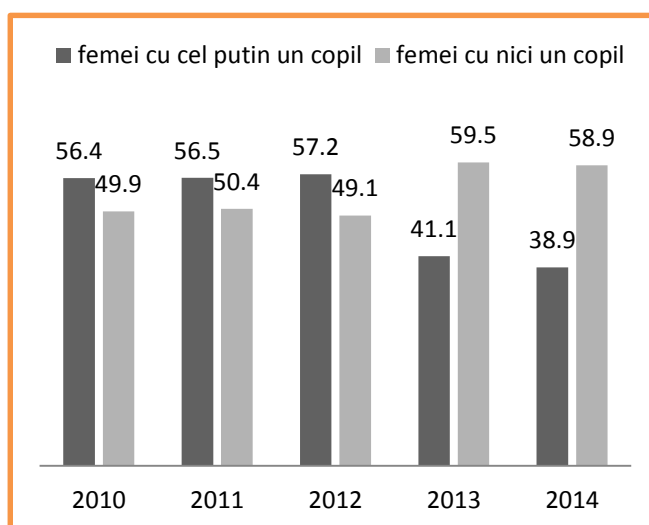

Figura 3. Ratele de ocupare a femeilor (25-49 de ani) cu și fără copil de

¹ Indexul egalității de gen pe Piața Muncii au fost calculat în baza a 5 indicatori: rata de ocupare, rate de ocupare a populației cu vârste cuprinse între 25-49 de ani, care au cel puțin un copil de 0-6 ani, segregarea pe verticală, segregarea pe orizontală și rata de ocupare informală, cu excepția sectorului agricol. Mai multe detalii despre Indexul Egalității de Gen.

http://progen.md/files/7562_raport_indexul_egalitatii_gen_2015final.pdf

Numărul mamelor în concediul de îngrijire a copilului, dar care activează în câmpul muncii este în descreștere. În 2014, numărul total de persoane care au beneficiat de concediul parțial plătit pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani, și în același timp activează în câmpul muncii a scăzut. Acest lucru s-a datorat în mare parte descreșterii numărului de mame care optează pentru acest aranjament. Astfel, din anul 2013 până în anul 2014, ponderea mamelor care au beneficiat de concediul parțial plătit pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani și și-au reluat activitatea a scăzut, iar procentul taților a crescut.

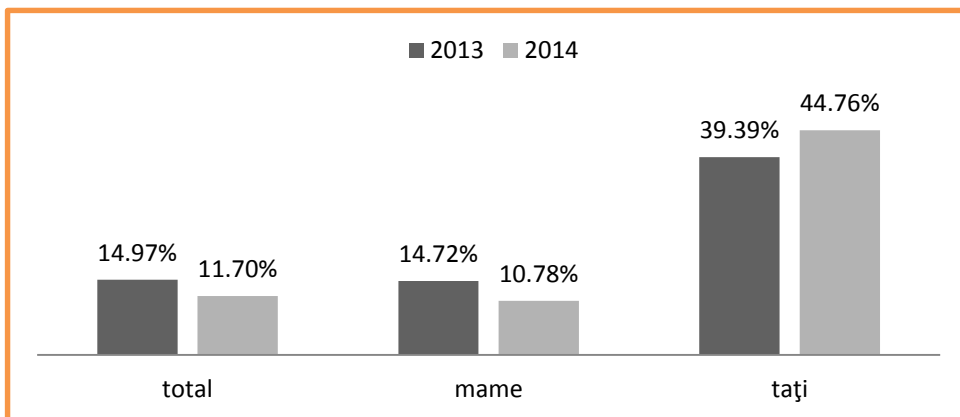

Figura 4. Procentul de beneficiari ai concediului de îngrijire a copilului și numărul persoanelor ce și-au reluat activitatea în câmpul muncii în Moldova, 2013 -2014.

Notă: Procentul mare în cazul taților nu indică un număr absolut al taților care optează pentru a beneficia de concediul de îngrijire a copilului.

Sursa: Raportul Social 2014

Femeile alocă mai mult timp pentru activitățile neplătite. În baza datelor oferite de BNS pentru 2012, se observă că din totalul orelor dedicate activităților zilnice, femeile alocă 4,6 ore (din 7,2 ore) pentru activitățile neplătite² comparativ cu bărbații care sunt implicați mai mult în activitățile remunerate (lucru pentru venit). Aceasta se datorează, în mare parte din cauza (1) menținerii stereotipurilor în societate cu referire la rolurile femeii și a bărbatului în spațiul domestic și (2) accesului limitat la serviciile de creșă, fapt care determină o divizare foarte pronunțată a rolurilor de gen.

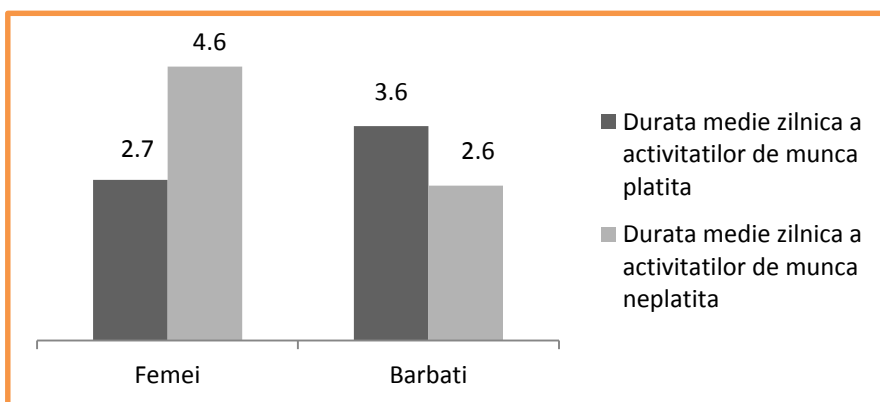

Figura 5. Durata medie zilnică a activităților de munca plătită și lucru casnic în 2012, Moldova (ore/zi)

Sursa: BNS

² Activitățile neplătite implică: preparare bucate și spalat vesela; întreținerea casei; spălat, călcat; grădinărit și îngrijirea animalelor; reparații și construcții; cumpărături și servicii; și îngrijire copii.

Activitățile casnice, preponderent îndeplinite de către femei, constituie un impediment pentru realizarea deplină și eficientă a activităților de serviciu. Acest lucru este confirmat de datele cercetării opiniei publice, care demonstrează că femeile sunt de două ori mai mult afectate de acest fenomen, comparativ cu bărbații. Graficul de mai jos ilustrează evident care este impactul activităților neremunerate din spațiul domestic (ce țin de îngrijirea familiei și creșterea copiilor) asupra activității profesionale a femeilor și bărbaților. Ținând cont de acest fapt, devine necesară consolidarea politicilor de reconciliere a vieții profesionale cu viața de familie.

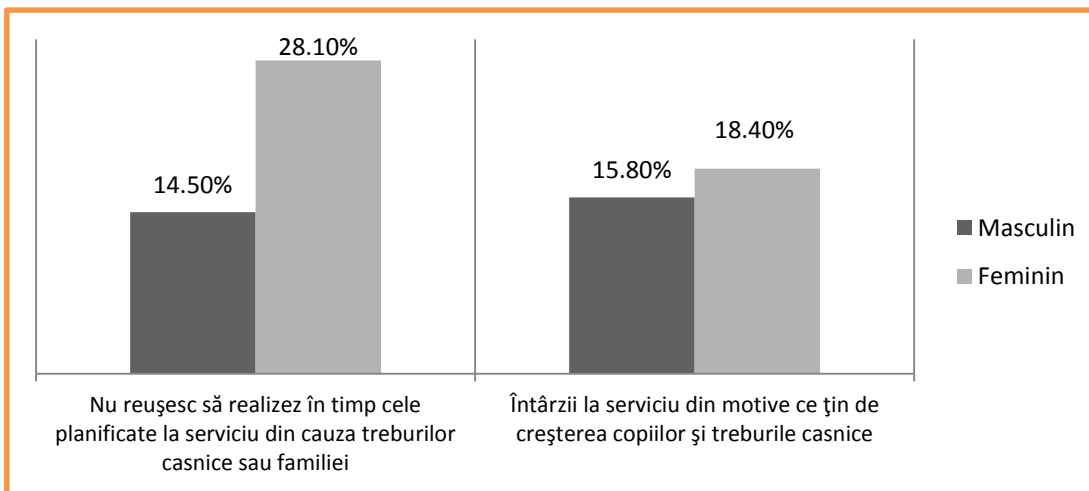

Figura 6. Impactul activităților casnice asupra vieții profesionale, distribuția după gen
Sursa: Studiul Omnibus, CPD, 2015

Rolurile de gen au rămas practic neschimbate în ultimii ani. Politicile neprietenoase familiilor de pe piața muncii contribuie la faptul că stereotipurile și rolurile de gen nu se atenuează (figura 8). În acest sens, există un cerc vicios al politicilor care influențează mamele să se retragă de pe piața muncii pe o perioadă îndelungată - fapt care determină inegalități de gen pe piața muncii – element care consolidează stereotipuri și roluri de gen, prin a determina femeile să opteze pentru domenii economice care ar permite o mai mare conciliere a vieții profesionale cu cea de familie, de exemplu. Alarmant este faptul că asemenea stereotipuri predomină și în rîndul tinerilor (figura 7).

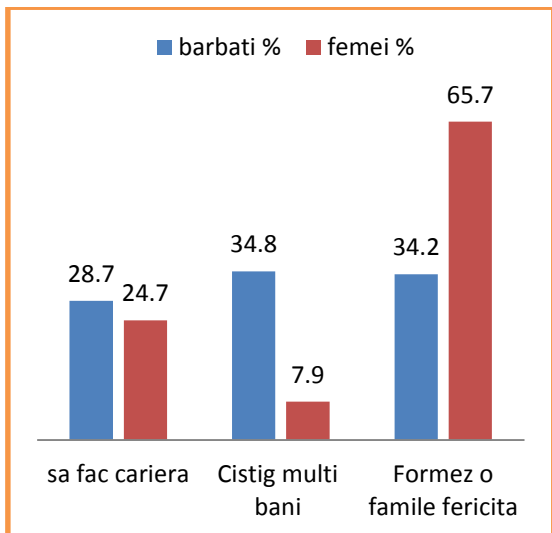

Figura 7. Scopul principal în viață, tineri 15-30 ani
Sursa: BNS

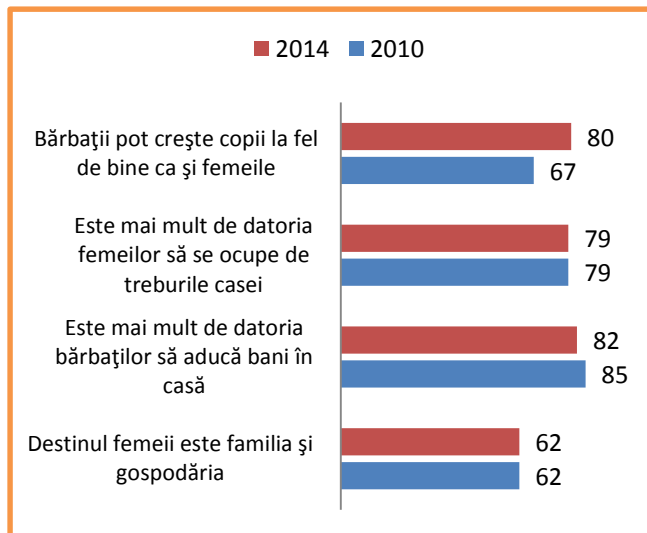

Figura 8. Percepțiile cetățenilor asupra rolurilor de gen
Sursa: Fundația Soros, IPP,

POLITICILE ȘI IMPACTUL ACESTORA

Politicile interne ale angajatorului nu sunt prietenoase familiilor, în special cele ce vizează programul flexibil de muncă. Un studiu recent³, relevă o diferență în ce privește flexibilitatea programului de muncă la bărbați și femei. Conform acestuia, 47,2% dintre femei se bucură de program flexibil de muncă, în timp ce în cazul bărbaților această cifră este de 49,7%, cu o discrepanță semnificativă în cazul persoanelor ce au un program de lucru *foarte flexibil*: de acest privilegiu se bucură doar 6,0% femei, comparativ cu 13,1% bărbați. Important este și faptul că doar 10,5% dintre femeile cu vârsta cuprinsă între 18-29 ani (vârsta reproductivă) dispun de un program de muncă foarte flexibil. Rezultatele anchetei realizate de către BNS cu privire la reconcilierea vieții profesionale și cea de familie⁴ arată că în general programul de lucru al salariaților nu este flexibil pentru 88,5% din salariați care au declarat că nu au posibilitatea de a varia cel puțin cu o oră programul de începere sau de terminare a zilei de muncă din motive familiale, 7,3% pot varia începutul și sfârșitul zilei de muncă cu condiția respectării numărului de ore lucrate zilnic.

Majoritatea absolută a beneficiarilor concediului de îngrijire a copilului sunt mamele, tendință care nu s-a schimbat semnificativ în ultimii ani. În baza datelor oferite în raportul anual social al Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, se observă că în ultimii 6 ani beneficiarii majoritari ai concediului parțial plătit, sunt mamele. Se observă chiar o creștere în rândul numărului beneficiarelor mame, de la 94,05% în 2009, la 96% în 2014. Această tendință se argumentează prin (1) aplicarea insuficientă a politicilor de asigurare a egalității de șanse în câmpul muncii, (2) menținerea stereotipului cu referire la divizarea rolurilor în familie și (3) limitarea accesului la serviciile de creșă.

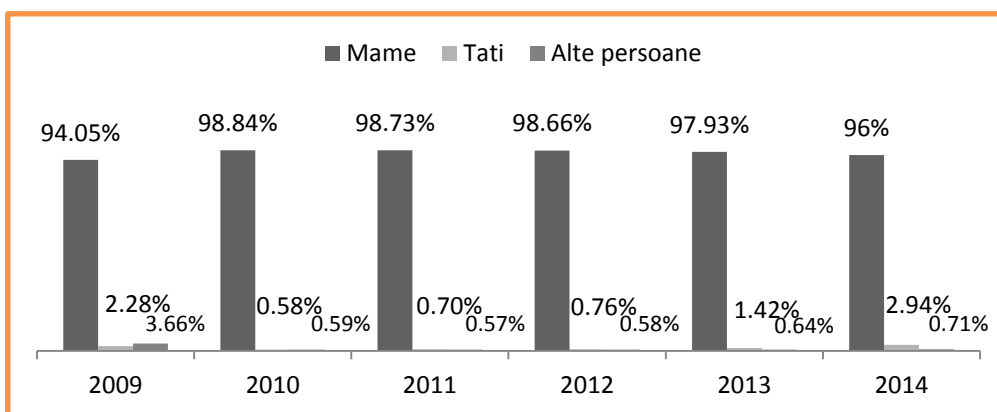

Figura 9. Beneficiarii concediului parțial plătit pentru îngrijirea copilului

Sursa: Raportul Anual Social pentru 2013 și 2014, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

Modelul concediului de îngrijire a copilului în Moldova nu încurajează egalitatea de gen între părinți. Într-un studiu publicat de Centru de Cercetări Economice și de Politici, autorii au elaborat un Index al egalității de gen la acordarea concediului parental și au comparat 14 țări europene. Indexul măsoară politicile țărilor pe o scară de 15 puncte și este alcătuit din trei elemente relevante: 1. Porțiunea din concediu parental rezervat exclusiv taților (max. 9 puncte); 2. Procentajul venitului acordat părintelui ca indemnizație pe parcursul concediului parental (max. 5 puncte); și 3. Dacă țara respectivă oferă măsuri pozitive pentru a încuraja tații să beneficieze de concediu parental (max. 1 punct)⁵. Utilizând metodologia studiului, am făcut

³ Studiu Omnibus, CPD, 2015

⁴ Reconsilierea vieții profesionale și a celei de familie. BNS 2010

http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Reconcilierea/Reconcilierea_2010.pdf

⁵ Ray, R, Gornick J.C. și Schmitt J., "Politicile de Concediu Parental în 21 de țări: Evaluarea Generozității și Egalității de Gen", Centru de Cercetări Economice și de Politici, p. 14

calculele și pentru Moldova. Cum și era de așteptat, Moldova se află pe ultimul loc dintre țările comparate în studiu.

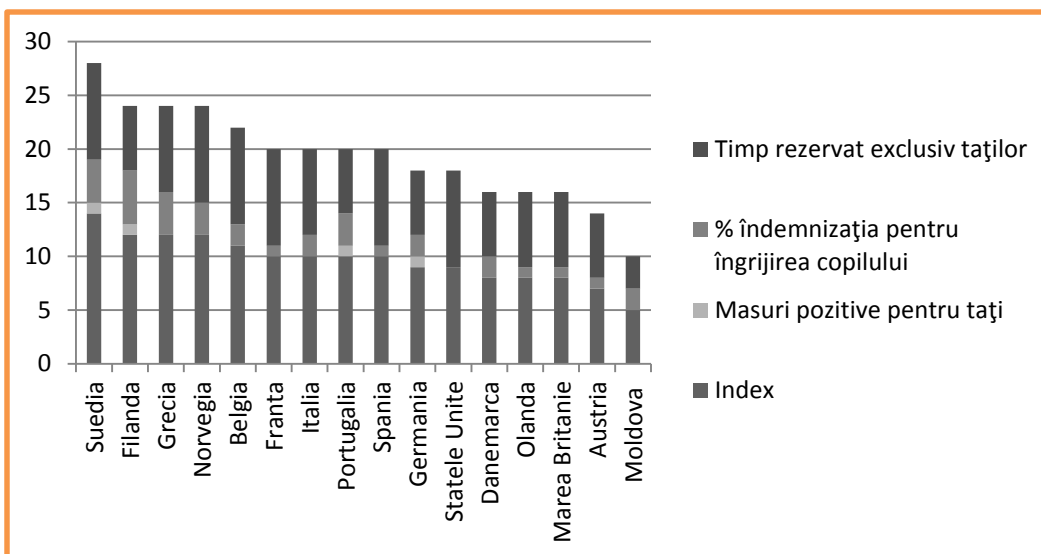

Figura 10. Indexul Egalității de gen la acordarea concediului parental în UE și Moldova
Sursa: "Politicile de Concediu Parental în 15 țări: Evaluarea Generozității și Egalității de Gen"

Comparativ cu alte state din Uniunea Europeană, Moldova are una dintre cele mai mari inegalități în ceea ce privește perioada de îngrijire a copilului. Graficul de mai jos, poziționează țările din UE în dependență de perioadă (numărul de săptămâni de concediu paternal, concediul maternal și concediul de îngrijire a copilului) alocate prin lege ambilor părinți. Observăm că Moldova se află în cadranul cel mai generos din perspectiva timpului și cel mai inechitabil din perspectiva egalității de gen.

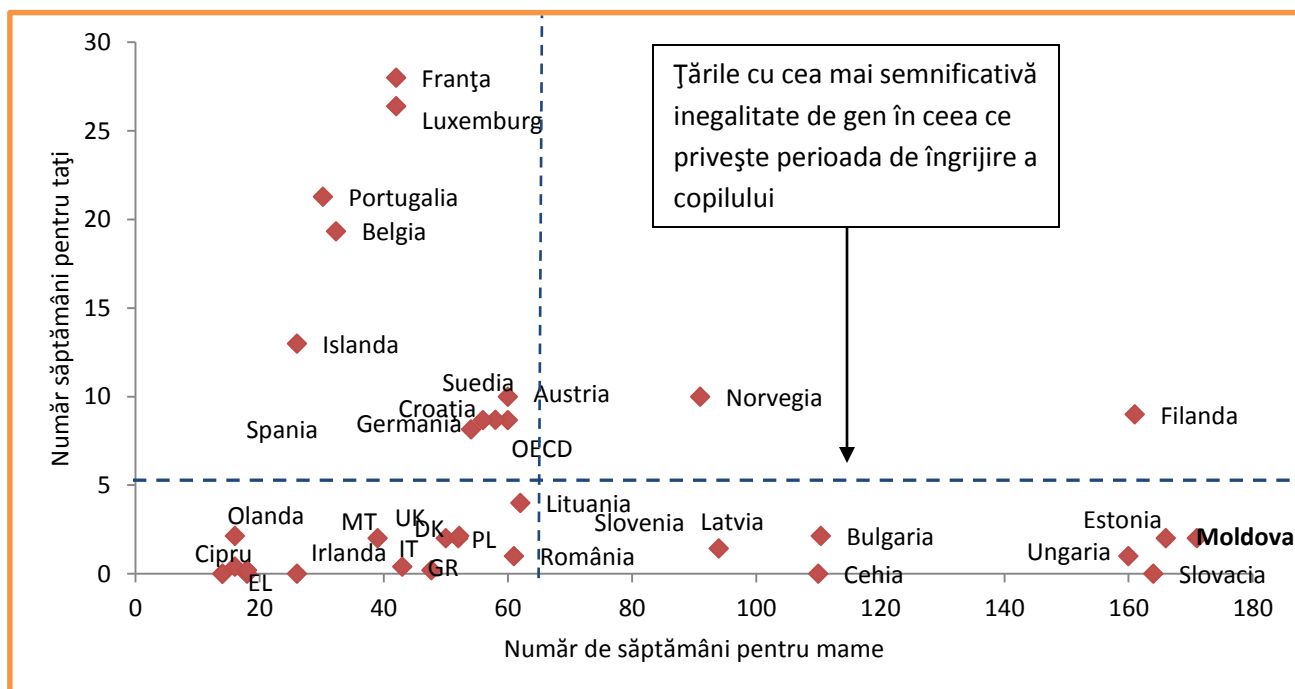

Figura 11. Distribuția de gen a timpului pentru îngrijirea copilului în țările Uniunii Europene și Republica Moldova
Sursa: OECD Family Database

DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE

Creat în anul 1998, *Centrul "Parteneriat pentru Dezvoltare" (CPD)* este o instituție obștească, care își propune să contribuie la promovarea unui discurs integrator cu privire la problematica genurilor umane, statutul femeii și egalitatea de șanse pentru femei și bărbați. CPD se afirmă în calitate de structură neguvernamentală, care pledează pentru implementarea conceptului egalității de gen în toate domeniile vieții, promovarea politicilor publice în domeniu, abordarea problemelor ce țin de rolul femeii în societate și abilitarea acesteia, eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, fiind concomitent și un centru de documentare, informare și instruire pentru ONG-urile de profil și grupurile de inițiativă.

Scop. Dezvoltarea și consolidarea resurselor și mecanismelor de abilitare echitabilă a femeilor și bărbaților în vederea promovării egalității de gen în Republica Moldova prin susținerea unui demers coerent de influențare a politicilor.

Misiune. CPD promovează valorile egalității de gen, ca parte componentă a unei societăți deschise, în scopul consolidării unui parteneriat autentic de gen.

Viziune. CPD pledează pentru edificarea unei comunități cu perspective și oportunități egale pentru membrii/ele săi/sale, a unei societăți în care femeile și bărbații sunt cetățeni cu drepturi depline, capabili să soluționeze problemele în comun, să beneficieze în mod egal de noile oportunități și să se angajeze plenar în activități politice, economice și sociale.

ADRESA NOASTRĂ:

Centrul "Parteneriat pentru Dezvoltare"
str. Armenească, 13
Chisinau, MD-2012, Republica Moldova
Tel./ fax: +(373 22) 24-13-93
Tel.: +(373 22) 23-70-89; 20-71-58; 20-71-57
www.progen.md,
e-mail: cpd@progen.md